

FALKENBERG

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med
kommunstyrelsens arbetsutskott i Falkenberg

2016-05-31

§ 199

Remissvar på Demokratiutredningens betänkande Låt fler forma framtiden, SOU 2016:5. KS 2016-123

KS

Beslut

Arbetsutskottet föreslår kommunstyrelsen besluta

- 1 Översända kommunstyrelseförvaltningens yttrande som Falkenbergs kommuns svar på remissen.

Beslutsunderlag

Beslutsförslag 2016-05-24

Remissvar på Demokratiutredningen SOU 2016:5, 2016-05-18

Sammanfattning av betänkande av 2014 års demokratiutredning SOU 2016:5, 2016-05-24

Sammanfattning av ärendet

Samtliga 290 svenska kommuner har fått möjlighet att kommentera betänkandet från 2014 års demokratiutredning.

Kommunstyrelseförvaltningen har skrivit ett förslag till remissvar samt en sammanfattning av betänkandet för att lätt kunna ge en översikt av dess innehåll.

Alla delar i betänkandet kommenteras inte. Kommunstyrelseförvaltningen har valt att bara kommentera de delar av betänkandet som bedöms beröra Falkenbergs kommunala verksamhet.

Ekonomi

Förslaget påverkar inte kommunens ekonomi.

Övervägande

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att förslaget till remissvar godkänns och skickas till kulturdepartementet som Falkenbergs svar på remissen.

Vid protokollet

Jenny Antonsson

Protokollet justerat 2016-06-01 och anslaget 2016-06-01.

Utdragsbestyrkande

FALKENBERG

Kommunstyrelseförvaltningen
Administrativa avdelningen
Jenny Antonsson
0346-885033

Yttrande

Datum
2016-05-18

Er ref: Ku2016/00088/D
Vår ref: KS 2016-123

Kulturdepartementet

Enheten för demokrati och det civila
samhället
103 33 Stockholm

Remissvar på Demokratiutredningens betänkande Låt fler forma framtiden, SOU 2016:5

Kap. 5 Valdeltagande och politiskt engagemang mellan valen

5.5.3 Tillträdet till allmänna platser

Falkenbergs kommun instämmer i förslaget.

Kap. 6 De politiska partierna

Falkenbergs kommun avstår från att kommentera förslagen eftersom det bör vara partierna själva som svarar på dem.

Kap. 7 De förtroendevalda och den sociala representativiteten

7.6.3 Kommunerna och landstingens arbete för en förbättrad social representativitet.

Falkenbergs kommun anser att detta arbete bör samordnas nationellt. Det är bra om exempel på konkreta aktiviteter kan tas fram från nationellt håll, istället för att 290 kommuner sitter och tänker själva. För att komma framåt med dessa frågor och förändra krävs mer än att kommunerna antar en policy om det, det krävs konkreta åtgärder.

Kap. 8 De förtroendevaldas villkor

8.3.1 Värdet av ett stort antal förtroendevalda

Falkenbergs kommun vill poängtera att det inte är antalet förtroendeuppdrag som är mest väsentligt, det är även relevant hur spridningen av förtroendeuppdragen på olika personer ser ut.

8.3.2 Försök med direktval till geografiska nämnder

Bedömningen berör inte Falkenbergs kommun i nuläget, men kommunen ser inga hinder mot att möjligheten ges till de kommuner som önskar.

8.3.3 Underlätta för förtroendevalda att fullgöra sina förtroendeuppdrag

Falkenberg välkomnar förslaget. Villkoren för förtroendevalda att kunna fullgöra politiska uppdrag måste ses över. Det kan konstateras att det finns en hög grad av

kommunalanställda bland dem med politiska uppdrag, eftersom arbetsgivaren har en förståelse för politiken. Det är önskvärt och viktigt att samma förståelse finns från det privata.

8.3.4 Underlätta för förtroendevalda med barn i behov av tillsyn

Falkenbergs kommun instämmer i att det är viktigt att det finns praktiska möjligheter för förtroendevalda att kunna genomföra sina uppdrag, bland annat genom att det finns en tillgänglig barnomsorg.

8.3.5 Rätt att behålla uppdrag som fullmäktigeledamot trots flytt

Falkenbergs kommun ställer sig positiva till förslaget att uppdrag som fullmäktige gett en förtroendevald inte omedelbart upphör när personen inte längre är valbar utan att detta sker först efter nästa fullmäktigesammanträde. På så sätt finns en ökad möjlighet att låta den förtroendevalde ha kvar sitt uppdrag under resterande del av mandatperioden.

8.3.7 Kommuner och landsting ska verka för en trygg och säker miljö för de förtroendevalda.

Falkenbergs kommun ställer sig positiv till förslaget, men skulle vilja se en ännu hårdare skrivning i kommunallagen. Kommunen ser väldigt allvarligt på hot och trakasserier mot förtroendevalda och önskar att regeringen tar ett helhetsgrepp kring dessa frågor istället för att enbart låta kommunerna och landstingen ta ansvar för säkerheten utifrån sina egna förutsättningar. Det skulle vara önskvärt att SKL kunde ha en stödfunktion för detta som skulle kunna se en helhet för alla kommuner.

8.5.1 Ersättning för inkomstbortfall ska omfatta hela inkomsten

Falkenbergs kommun instämmer i att förtroendevalda ska ha rätt till skälig ersättning för det de förlorar i och med sina uppdrag. Kommunikation med medborgare kan vara vettigt, men det behövs en tydlig begränsning och avgränsning av omfattningen för det och kommunen förespråkar att ett nämndsbeslut ska ligga till grund för att sådan ersättning betalas ut.

8.5.2 Förtroendevaldas möjlighet att vara föräldralediga eller sjukskrivna

Falkenbergs kommun ställer sig positiv till förslaget. Kommunen har erfarenhet av hur långvarig sjukdom har lett till svårigheter inom organisationen och välkomnar förslaget. Att möjligheten till ledighet ska vara tidsbegränsad är bra för kontinuiteten i uppdraget.

Kap. 9 Den lokala politikens organisering

9.3.1 Fullmäktige som granskare av styrelsen och nämnderna

Falkenbergs kommun är positiv till förslaget i stort, men ser även att det kan finnas en risk att ett kommunalt ”konstitutionsutskott” och misstroendevotum kan missbrukas för politiska markeringar.

Kommunen vill även lyfta att ett demokratibokslut skulle kunna ligga som del i den interna kontrollen. Det är positivt att det ska kunna gå att granska maktutövningen, men det bör ske inom redan existerande rutiner.

9.3.2 Förtydliga ordföranden i styrelsens liksom övriga kommunal- och landstingsråds funktion

Falkenbergs kommun är positiv till förslaget eftersom en uppdragsbeskrivning kan vara ett bra sätt att tydliggöra förväntningar, både inför en nominering av en person till ett uppdrag och under pågående uppdrag.

9.3.3 Begränsa antalet mandatperioder för ordförandeposter

Falkenbergs kommun ser att det skulle kunna finnas en poäng med att ha tidsbegränsade uppdrag, i enlighet med de argument som Demokratiutredningen ger i sitt betänkande. Det behöver dock ställas i relation till att det även behöver finnas kontinuitet och kompetens i kommunerna. Nackdelen med en begränsning är att det skulle kunna leda till att en del mindre kommuner skulle få svårt att hitta kandidater till alla uppdrag. Falkenberg anser även att en sådan tidsbegränsning borde gälla lika i samtliga kommuner enligt lag om det ska tillämpas.

Falkenbergs kommun anser även att det ska tas hänsyn till antalet uppdrag som en förtroendevald har, det är ofta där maktkoncentration skapas. Tiden har inte alltid störst betydelse.

9.3.4 Fullmäktige bör regelbundet arrangera allmänpolitiska debatter

Falkenbergs kommun är positiv till förslaget och ser att det kan vara bra och en möjlighet för kommunfullmäktige att ta upp särskilda ärenden.

Kap. 10 Deltagande och inflytande på nationell nivå

Falkenbergs kommun har inga kommentarer på förslagen.

Kap. 11 Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

Generell kommentar om kapitlet

Falkenbergs kommun instämmer med Demokratiutredningen i att det finns ett behov av ökad medborgardialog i kommuner och landsting och det är positivt att fullmäktige tar ett tydligare grepp om det.

Utredningens ambition i kapitlet om medborgarförslag är bra, om än väldigt allmänt hållet. Svårigheten kommer dock sen i implementeringen. Det hade varit önskvärt med mer tydlighet i betänkandet och fler skarpa formuleringar hade varit bra. Detta skulle på ett tydligare sätt ge riktlinjer till kommunerna vad som är viktigt och vad de behöver prioritera. Falkenbergs kommun ser vikten av struktur och medvetet arbete i kommunerna. Om inte detta görs finns risken att deltagandet snarare ger motsatt effekt. Medborgardialog ska vara ett sätt att jobba mot att invånare får ett reellt inflytande, det ska inte enbart vara för de resursstarka. Det är grundläggande att i allt medborgardialogsarbete tänka på bredden, innehållet och representativiteten.

Dessutom finns det idag en risk att många invånare vänder sig till sociala medier i de kommuner där inte kommunen tar ansvar för dialogen. Sociala medier kan var ett bra medium, men kommunerna behöver äga frågan om dialogen med invånarna och även föra medvetna samtal med dessa i de frågor som berör dem.

Kommuner har kommit olika långt i arbetet med medborgardialog, så det är svårt att generalisera, men utredningens förslag kan fungera som en anledning för de som ännu inte tagit tag i frågorna att göra det.

Falkenbergs kommun vill även betona vikten av att det finns olika nivåer av deltagande för invånarna. Det får inte bara handla om att välja in folk i råd, utan måste även erbjudas öppna forum. Kommunerna och landstingen behöver komma bort från gamla strukturer och erbjuda fria vägar för deltagande, som inte alla innebär åtagande och förpliktigande.

11.5.3 Riktlinjer eller principer för hur samråd och medborgardialoger ska genomföras

Falkenbergs kommun ställer sig positiv till förslaget att öka tydligheten mot medborgarna genom att fullmäktige antar någon form av styrdokument för samråd och medborgardialog. För att dialogen ska fungera tillfredställande för både medborgare och för förtroendevalda och tjänstemän i kommunen så behövs eftertanke och planering och ett styrdokument skulle vara ett sätt att tydliggöra vad som gäller. Det skulle kunna öka insikten och vara ett sätt att hantera förväntningar. Det är viktigt att det i sådana dokumente tydliggörs vilka förväntningar som medborgarna kan ha på deltagandet.

11.5.5 Medborgarrådets syfte bör klargöras

Falkenbergs kommun är positiv till förslaget. Kommunen har flera råd idag, men kommunen ser att även andra grupper behöver nås och att en bättre social representativitet borde vara att eftersträva. Därför bör det även finnas utrymme för andra öppna forum för medborgare att delta i, för att nå även andra grupper som inte redan är aktiva i föreningar eller liknande.

Kap. 12 Det förstärkta folkinitiativet

Generell kommentar om kapitlet

Falkenbergs kommun ser positivt på de förslag till regelverk och rutiner kring folkinitiativ som utredningen föreslår. Det är bra att namnlistorna ska kunna vara digitala. Det underlättar kommunens administrativa hantering och kan antas ge en tydlighet för medborgarna. Förslagen om dialog mellan kommunfullmäktige och initiativtagare i samband med folkomröstning är positiva, de främjar transparens och samverkan i lokalsamhället.

Samordningen mellan folkinitiativ och föreslagna folkmotioner kommenterar Falkenbergs kommun under kapitel 13.

Kap. 13 Medborgarförslag och folkmotion

13.5.1 Folkmotion ersätter medborgarförslag

Generell kommentar om förslaget

Falkenbergs kommun anser att det är bra med kollektiva förslag istället för individuella förslag. Medborgarförslagen har visat bristerna med individuella förslag, med situationer där vissa individer har fått en direktväg in till politiken, men utan att kommunfullmäktige kunnat bilda sig en uppfattning om det allmänna intresset för frågan. Det skulle flytta fokus med kollektiva förslag, såsom folkmotioner. Vidare anser kommunen att det är bra med möjlighet till digitala lösningar och att det ska gälla för samtliga kommuner. Det känns angeläget att påpeka att folkmotioner behöver finnas i kommunerna i kombination med andra inflytandekanaler som erbjuds. Om folkmotionerna skulle bli det enda alternativet för invånare i en kommun att kunna påverka så skulle det innebära en försämring jämfört med medborgarförslagen eftersom gränsen på en procent riskerar att möjligheterna för påverkan minskar. Under förutsättning att folkmotionerna fungerar som en del i en större helhet för invånarnas möjlighet till inflytande och påverkan så anser Falkenbergs kommun att gränsen på en procent är rimlig.

Information och samordning av folkmotioner

Problemet med den sociala representativiteten riskerar dock att kvarstå genom att resursstarka grupper fortsatt kan komma att styra och dominera de förslag som lämnas in. Det är därför viktigt med kommunikation om folkmotionerna, så att kommuner och landsting når ut brett till allmänheten och informerar om att de kan bidra på detta sätt. För att nå ut med information ser Falkenberg att det finns vinster med att folkmotioner kommer att finnas både på lokal, regional och nationell nivå. Förhoppningsvis ger det ett bättre genomslag och kännedom bland allmänheten. Det behövs, eftersom dialogkanaler som medborgarförslag och folkmotioner är svåra i sig att nå ut med information brett om.

Det problem som det skulle kunna innebära att folkmotioner finns på både nationell, regional och lokal nivå är att samma förslag skulle kunna lyftas och utredas i flera instanser samtidigt. Inför lagändringen anser Falkenbergs kommun att det bör ses över om detta skulle kunna innebära några problem och även ses över om någon samordning skulle kunna vara möjlig.

Tolkning av förslag

Falkenbergs kommuns erfarenhet av medborgarförslagen är att ett stort problem har varit att definiera vad som är ett medborgarförslag. Tolkningar av förslagen blir ännu viktigare om, som med folkmotionerna, en procent ska ställa sig bakom förslagen. Kommunen hade gärna sett ett resonemang kring detta i betänkandet. Tolkning av förslagen är ett problem för kommuner idag och en oklarhet som kan påverka legitimiteten och förtroendet utåt. Exempel på tolkningssvårigheter från Falkenberg är när det har kommit in flera förslag som är snarlika, men inte identiska. Kan i det fallet flera förslag slås samman till ett och kan beslut hänvisa till nyligen redan tagna beslut som är snarlika? Det har även i Falkenberg varit vanligt förekommande med förslag som gäller områden

som inte tillhör den kommunala verksamheten eftersom frågan ägs av en annan instans, men som den kommunala verksamheten kan ha indirekt möjlighet att påverka. Det handlar till exempel om förslag som rör statliga vägar eller kollektivtrafikfrågor. Många av de medborgarförslag som kommunen har fått in har inneburit svåra gränsdragningar. Om medborgares inflytande ska tas på allvar och det ska finnas en tydlighet och tillgänglighet utåt i hanteringen av folkmotionerna så krävs att kommunen kan förhålla sig till inkomna förslag på ett bra sätt. Detta har varit en stor brist hittills när det gäller medborgarförslag och kommunen kan se hur medborgarförslagen i vissa fall kan ha bidragit till att ge invånare falska förhoppningar. Falkenbergs kommun skulle därför önska att det kan förtydligas i lagtexten vad som ska definieras som en folkmotion.

Kap. 14 Ungas delaktighet och inflytande

14.8.1 Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

Falkenbergs kommun anser att det är positivt med försöksverksamhet för de kommuner som så önskar. Det kan vara bra att testa för att se vad det leder till. Samtidigt tror inte Falkenbergs kommun att ett försök med sänkt rösträttsålder kommer åt problemet med lågt politiskt deltagande bland unga, utan att det är av vikt att unga även får bra samhällsutbildning och tillåts vara med i sammanhang där de kan få känna ansvar, delaktighet och få känslan av att det de gör har betydelse.

14.8.2 Unga ska ges reella möjligheter till inflytande i kommuner och landsting

Falkenbergs ställer sig positiv till förslaget.

14.8.3 En genomtänkt och sammanhållen ungdomspolicy

Falkenbergs ställer sig positiv till förslaget. Det finns ingen anledning att ha särskild policy för unga, det är viktigare att ha en genomarbetad medveten strategi/policy för medborgardialog som ska innefatta alla invånare, inklusive unga. En policy är inte ett självändamål, det viktigaste är att den har någon effekt.

14.8.4 Öka skolelevs kunskaper om formerna för medborgerligt inflytande

Falkenbergs kommun är positiv till förslaget.

14.8.6 Skolelevs kunskaper i kritisk granskning och källkritik ska öka.

Falkenbergs kommuns uppfattning är att skolan redan arbetar medvetet med källkritik. Liksom utredningen påpekar är detta en väldigt viktig färdighet som unga idag behöver för att kunna hantera det stora informationsflödet i deras vardag, men detta måste stå i proportion till andra viktiga färdigheter som skolan lär ut. Skolans verklighet är att hela tiden behöva prioritera vad lektionstiden ska räcka till och redan medvetet arbete kan tyvärr inte alltid vara möjligt att utöka ytterligare.

Kap. 15 Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

Generell kommentar på kapitlet

Falkenbergs kommun anser att delaktighet och inflytande är viktigt för alla befolkningsgrupper i samhället och att det krävs särskilt medvetet arbete för att lyfta de grupper som idag är delaktiga i mindre utsträckning än genomsnittet.

Datum
2016-05-24

FALKENBERG

Kommunstyrelseförvaltningen
Administrativa avdelningen
Jenny Antonsson
0346-885033

Sammanfattning av *Låt fler forma framtiden!* - betänkande av 2014 år demokratiutredning SOU 2016:5

Utifrån den gjorda utredningen föreslås i betänkandet en ny målsättning för demokratipolitiken. Målsättningen ska vara ”en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande”. Demokratin anges bli starkare när det är många som deltar och upplever sig vara delaktiga i samhället. Ett brett deltagande ger bättre förutsättningar för att fler röster ska kunna komma till uttryck, vilket gör att inflytandet kan bli mer jämlikt. Vidare menas att en hållbar demokrati kännetecknas av starka offentliga institutioner som kan fatta beslut effektivt, rättssäkert och transparent. Det förutsätter också att medborgarna har förtroende för demokratins institutioner och procedurer, att det demokratiska engagemanget är högt och att de flesta upplever att de kan påverka.

2014 års Demokratiutrednings uppdrag har varit att utreda hur engagemanget inom den representativa demokratin kan öka och breddas och hur individens möjligheter till delaktighet i och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen kan stärkas. Fokus har legat på det som ibland kallas för mellanvalsdemokrati, dvs. individers möjlig-heter att utöva inflytande på andra sätt än genom de allmänna valen. Uppdraget rör huvudsakligen två former av politisk påverkan. Det handlar för det första om möjligheten att utöva inflytande som förtroendevald inom ramen för de representativa beslutsformerna och, för det andra, om möjligheterna att som enskild individ eller tillsammans med andra påverka politiska beslutsfattare mellan valen. I utredningen konstateras att demokratin i Sverige är stark, men att den politiska ojämlikheten ökar. Även om de traditionella folkrörelseorganisationerna engagerar färre individer är det medborgerliga engagemanget fortsatt högt. Engagemanget tar sig nya uttryck genom nätverksbaserade och mer informellt organiserade rörelser. Partierna är inte längre masspartier med stora medlemskåror, men antalet partiaktiva sjunker inte längre. Förtroendet för de politiska partierna är fortfarande lågt, men har stärkts. Dock konstateras att partikulturen måste bli mer inkluderande. Valdeltagandet har ökat i de tre senaste riksdagsvalen. Attitydundersökningar visar att förtroendet för regeringen och riksdagen har ökat under de senaste femton åren. Intresset för politik bland unga är starkt.

Nedan är en kort sammanfattning av det viktigaste som lyfts fram i varje kapitel i demokratiutredningen.

Valdeltagande och politiskt engagemang mellan valen

Det finns inga tecken på att demokratin hotas av en medborglig passivitet. Valdeltagandet har ökat i de senaste valen samtidigt som det allmänna politiska engagemanget mellan

valet är på en beständig nivå. Däremot finns påtagliga skillnader i deltagandet mellan olika grupper i samhället. Åtgärder bör därför vidtas för att försäkra politisk jämlikhet. Bland annat bör kommunerna se över att göra fler sociala platser görs tillgängliga och att tydlig information går ut på kommunernas webbsidor.

De politiska partierna

Medlemsutvecklingen i partierna är inte längre negativ och därför kan föreställningen om en partikris avskrivnas. Samtidigt har de politiska partierna svårt att leva upp till det rådande demokratiidealet. Den idealbild där partierna utgör länken mellan väljarna och beslutsfattandet måste omvärderas. Partiernas svårigheter att kanalisera väljarintresset motiverar att väljarna ges alternativa vägar att föra fram sina intressen och åsikter till beslutsfattarna. Samtidigt kan ingen annan institution ersätta de politiska partierna när det kommer till att presentera sammanhängande politiska förslag och att rekrytera och ställa upp de kandidater till val som ska fatta beslut och utkrävas på ansvar.

De förtroendevalda och den sociala representativiteten

Kvinnor, utrikes födda samt unga och äldre personer är alltjämt underrepresenterade i politiken. Särskilda åtgärder bör därför vidtas för att förbättra jämställdheten och jämlikheten i politiken. Det huvudsakliga ansvaret för att förbättra den sociala representativiteten ligger hos de politiska partierna.

De förtroendevaldas villkor

Det är viktigt att de ersättnings-bestämmelser som gäller inte upplevs som hinder för de förtroendevalda. Ersättning för inkomstbortfallet måste vara skäligt och täcka alla delar av inkomsten. Det finns anledning att anpassa den rättsliga regleringen för uppdragen till den faktiska samhällsutvecklingen. Det gäller inte minst möjligheten för förtroendevalda som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid att vara sjuk- och föräldralediga.

Den lokala politikens organisering

Makten i den lokala politiken har förskjutits från fullmäktige och fritidspolitikerna till styrelsen och de förtroendevalda som fullgör uppdraget på heltid. Maktutövningen sker till stor del utanför de formella institutionerna. Fullmäktige bör besluta om en uppdragsbeskrivning för ordföranden i styrelsen och nämnderna samt övriga förtroendevalda som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid. För att motverka elitisering och maktkoncentration i politiken bör partierna i fullmäktige överväga en begränsning av antalet mandatperioder som en person kan inne-ha uppdraget som ordförande.

Deltagande och inflytande på nationell nivå

De formella kanalerna för påverkan – remiss, kommittéväsendet, samråd och hearings är av särskild betydelse för enskilda individers och intresseorganisationers möjligheter att påverka det politiska beslutsfattandet på nationell nivå. Åtgärder bör genomföras för att bredda deltagandet i de formella kanalerna och göra dem tillgängliga för fler.

De informella kontakterna mellan intresseorganisationer och beslutsfattare har ökat samtidigt som påverkansarbetet har professionaliserats. Denna utveckling ställer särskilda krav på beslutsfattare att värna den politiska jämlikheten samt att vidta åtgärder för att

allmänhetens möjligheter till insyn och ansvarsutkrävande inte försvagas. Medborgerlig förslagsrätt, s.k. folkmotion, bör införas i riksdagen. En utredning tillsätts med uppdrag att genomlysna frågan om folkmotion och ta fram ett förslag till ändringar i Riksdagsordningen.

Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

Medborgardialoger kan bidra till att de beslut som fattas av kommuner eller landsting tar hänsyn till fler perspektiv och blir bättre förankrade. Därmed kan konflikter vid beslutens genomförande undvikas. Vi anser att det är av betydelse för demokratins legitimitet att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut. Medborgardialoger som skapar falska förhoppningar om in-flytande kan dock ge negativa effekter för demokratins legitimitet. Det måste därför vara tydligt för kommun- och landstingsmedlemmarna om när och i vilka frågor som möjlighet att framföra synpunkter finns och vilka möjligheter att påverka som ges. Kommunerna och landstingen bör vid genomförandet av medborgardialoger och samråd vidta åtgärder för att försäkra sig om att de inte leder till ojämnt inflytande. Fullmäktige bör också anta riktlinjer eller principer för medborgardialogerna och samråden.

Ett demokratifrämjande arbete kan vidare underlättas genom att fullmäktige antar en demokratipolicy.

Det förstärkta folkinitiativet

Folkinitiativet är ett värdefullt redskap för inflytande och delaktighet i den lokala demokratin. Några förändringar av folkinitiativets grundläggande principer behöver inte göras. Erfarenheterna av det förstärkta folkinitiativet pekar dock på att det har skapat spänningar i den lokala demokratin. Mot den bakgrunden finns det ett behov av tydliga bestämmelser som rör initiativtagandet. Det finns också behov av digitala lösningar som underlättar insamlingen av namnunderskrifter. Digitala lösningar kommer däremot inte ersätta möjligheten till de konventionella nämningsinsamlingar som sker på papper, utan de två alternativen kommer fortsatt att erbjudas parallellt.

Medborgarförslag och folkmotion

Medborgarförslaget bör ersättas med ett verktyg som förbättrar dialogen mellan väljare och förtroendevalda. Ett nytt verktyg ska införas i kommunallagen för att främja dialogen mellan väljare och förtroendevalda, en möjlighet att väcka ett ärende i fullmäktige genom en folkmotion. Ärende i fullmäktige får väckas om en folkmotion får stöd av minst en procent av de folkbokförda i kommunen eller i landstinget. Det är antalet folkbokförda den sista december året före det år som folkmotionen lämnas in som är utgångspunkten vid beräkningen av en procent. Folkmotionen ska vara skriftlig, ange den aktuella frågan och undertecknas av motionärerna samt innehålla uppgifter om när undertecknandet gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Möjligheten att stödja en folkmotion ska ges i sex månader. En folkmotion bör beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att folkmotionen väcktes.

Fullmäktige ska ges möjlighet att överlåta till styrelse eller annan nämnd att besluta i ärenden som väckts genom folkmotion, utom i de fall som avses i 3 kap. 9 § KL, dvs.

ärenden som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen eller landstinget. Styrelse eller en nämnd som handlägger sådana ärenden ska minst en gång om året informera fullmäktige om de beslut som fattats i ärendena. Folkmotion ersätter medborgarförslag och bestämmelserna om medborgarförslag ska upphävas. Folkmotioner kommer att vara tvingande för samtliga kommuner att införa.

Ungas delaktighet och inflytande

Unga ska, enligt målet för ungdomspolitik, ha makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Det är därför viktigt att unga ges de verktyg och kunskaper som de behöver för att kunna föra fram sina åsikter till beslutsfattarna. Vi anser att kommuner och landsting bör arbeta aktivt för att inhämta ungas åsikter inför politiska beslut. I syfte att säkra den politiska jämlikheten är det viktigt att de forum som används för att inhämta synpunkter är representativa för gruppen unga i sin helhet. En försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år genomförs vid val till kommunfullmäktige 2018 och 2022.

Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning utgör en grupp som utestängs från flera arenor på grund av bristande tillgänglighet. Bristande tillgänglighet är diskriminerande och utgör ett hinder för att personer med funktionsnedsättning ska bli fullt delaktiga i demokratin. Åtgärder som syftar till att säkerställa lika möjligheter till delaktighet och inflytande i politiska beslutsprocesser för alla medborgare, oavsett funktionsförmåga, är därför nödvändiga.